Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

18 päivänä syyskuuta 2019 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Asetus (EU) N:o 1215/2012 – Tuomioistuimen toimivalta siviili- ja kauppaoikeuden alalla – Soveltamisala – 1 artiklan 2 kohdan b alakohta – Konkurssi, maksukyvyttömän yrityksen tai muun oikeushenkilön selvitysmenettely, akordi tai muu niihin rinnastettava menettely ei kuulu asetuksen soveltamisalaan – Kanne saatavan vahvistamiseksi, jotta se voidaan ilmoittaa maksukyvyttömyysmenettelyssä – Asetuksen (EY) N:o 1346/2000 soveltaminen – 41 artikla – Saatavaa koskevan ilmoituksen sisältö – Maksukyvyttömyyttä koskeva päämenettely ja sekundäärimenettely – Vireilläolo ja toisiinsa liittyvät kanteet – Asetuksen N:o 1215/2012 29 artiklan 1 kohdan analogista soveltamista ei voida hyväksyä

Asiassa C-47/18,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Oberlandesgericht Wien (Wienin osavaltion ylioikeus, Itävalta) on esittänyt 17.1.2018 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 26.1.2018, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Skarb Państwa Rzeczypospolitej Polskiej – Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad

vastaan

Stephan Riel, Alpine Bau GmbH:n selvittäjänä,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-C. Bonichot, varapresidentti R. Silva de Lapuerta (esittelevä tuomari) sekä tuomarit C. Toader, A. Rosas ja M. Safjan,

julkisasiamies: Y. Bot,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Skarb Państwa Rzeczypospolitej Polskiej – Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad, edustajanaan A. Freytag, Rechtsanwalt

– Riel, joka toimii Alpine Bau GmbH:n selvittäjänä, edustajanaan S. Riel, Rechtsanwalt,

– Espanjan hallitus, asiamiehenään M. Sampol Pucurull,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

– Puolan hallitus, asiamiehenään B. Majczyna,

– Euroopan komissio, asiamiehinään M. Heller ja M. Wilderspin,

– Sveitsin hallitus, asiamiehenään M. Schöll,

kuultuaan julkisasiamiehen 4.4.2019 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012 (EUVL 2012, L 351, s. 1) 1 artiklan 2 kohdan b alakohdan ja 29 artiklan 1 kohdan sekä maksukyvyttömyysmenettelyistä 29.5.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1346/2000 (EYVL 2000, L 160, s. 1) 41 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat vastakkain Skarb Panstwa Rzeczypospolitej Polskiej – Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad (Puolan tasavallan valtiokonttori – Maanteiden ja moottoriteiden osaston pääjohtaja) ja Stephan Riel, joka toimii selvittäjänä Itävallassa Alpine Bau GmbH:ta vastaan aloitetussa maksukyvyttömyyttä koskevassa päämenettelyssä, ja joka koskee saatavien vahvistamiseksi nostettua kannetta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Asetus N:o 1215/2012

3 Asetuksen N:o 1215/2012 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tätä asetusta sovelletaan siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa, riippumatta siitä, millaisessa tuomioistuimessa niitä käsitellään. Sitä ei erityisesti sovelleta vero- tai tulliasioihin eikä hallinto-oikeudellisiin asioihin eikä valtion vastuuseen teoista ja laiminlyönneistä, jotka on tehty julkista valtaa käytettäessä (*acta iure imperii*).

2. Tätä asetusta ei sovelleta

– –

b) konkurssiin, maksukyvyttömän yrityksen tai muun oikeushenkilön selvitysmenettelyyn, akordiin tai muihin niihin rinnastettaviin menettelyihin;

– –”

4 Tämän asetuksen 29 artiklan sanamuoto on seuraava:

”1. Jos eri jäsenvaltioiden tuomioistuimissa nostetaan samojen asianosaisten välillä samaa asiaa koskevia kanteita, muiden tuomioistuinten kuin sen, jossa kanne on ensin nostettu, on omasta aloitteestaan keskeytettävä asian käsittely, kunnes on todettu, että tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, on toimivaltainen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 31 artiklan 2 kohdan säännösten soveltamista.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa sen tuomioistuimen pyynnöstä, jossa kanne on nostettu, sellaisen toisen tuomioistuimen, jossa kanne on myös nostettu, on viipymättä ilmoitettava ensiksi mainitulle tuomioistuimelle päivämäärä, jolloin kanne on 32 artiklan mukaisesti nostettu tässä jälkimmäisenä mainitussa tuomioistuimessa.

3. Kun on todettu, että tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, on toimivaltainen, muiden tuomioistuinten on jätettävä asia tutkimatta.”

5 Mainitun asetuksen 30 artiklan sanamuoto on seuraava:

”1. Jos eri jäsenvaltioiden tuomioistuimissa vireillä olevat kanteet liittyvät toisiinsa, muu tuomioistuin kuin se, jossa kanne on ensin nostettu, voi keskeyttää asian käsittelyn.

2. Jos ensin nostettu kanne on tuomioistuimessa vireillä alimmassa oikeusasteessa, mikä tahansa muu tuomioistuin voi myös asianosaisen hakemuksesta jättää asian tutkimatta, jos tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, on toimivaltainen tutkimaan kyseiset kanteet ja niiden yhdistäminen on tämän tuomioistuimen lain mukaan sallittua.

3. Tätä artiklaa sovellettaessa kanteiden katsotaan liittyvän toisiinsa silloin, kun niiden välillä on niin läheinen liittymä, että niiden käsitteleminen ja ratkaiseminen yhdessä on toivottavaa, jotta kanteiden käsitteleminen eri oikeudenkäynneissä ei johtaisi ristiriitaisiin tuomioihin.”

Asetus N:o 1346/2000

6 Asetuksen N:o 1346/2000 johdanto-osan 2, 6, 8, 12, 18, 19 ja 21 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(2) Sisämarkkinoiden moitteeton toiminta edellyttää rajat ylittävien maksukyvyttömyysmenettelyjen tehokasta ja tehollista toimintaa, ja tämän asetuksen antaminen on tarpeen, jotta saavutettaisiin kyseinen tavoite – –

– –

(6) Tässä asetuksessa olisi suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituttava säätämään toimivallasta aloittaa maksukyvyttömyysmenettely ja tehdä päätöksiä, jotka johtuvat välittömästi maksukyvyttömyysmenettelystä ja jotka liittyvät siihen läheisesti. Lisäksi tässä asetuksessa olisi säädettävä niin ikään mainitun periaatteen mukaisesti kyseisten päätösten tunnustamisesta ja sovellettavasta laista.

– –

(8) Jotta saavutettaisiin rajat ylittäviä vaikutuksia omaavien maksukyvyttömyysmenettelyjen tehokkuuden parantamistavoite, on tarpeen ja aiheellista, että tuomioistuimen toimivaltaa, päätösten tunnustamista ja sovellettavaa lakia tällä alalla koskevat säännökset sisällytettäisiin yhteisön säädökseen, joka on velvoittava ja jäsenvaltioissa sellaisenaan sovellettavissa.

– –

(12) Tässä asetuksessa mahdollistetaan päämenettelyn aloittaminen siinä jäsenvaltiossa, jossa velallisen pääintressien keskus sijaitsee. Tämä menettely on vaikutuksiltaan yleinen ja pyrkii käsittämään velallisen koko omaisuuden. Eri intressien suojaamiseksi tässä asetuksessa sallitaan sekundäärimenettelyn aloittaminen rinnakkain päämenettelyn kanssa. Sekundäärimenettely voidaan aloittaa siinä jäsenvaltiossa, jossa velallisella on toimipaikka. Sekundäärimenettelyn vaikutukset rajoittuvat kyseisen valtion alueella sijaitsevaan velallisen omaisuuteen. Päämenettelyn ja sekundäärimenettelyjen yhteensovittamista koskevat pakottavat säännökset tyydyttävät yhtenäisyyden tarpeen yhteisössä.

– –

(18) Tässä asetuksessa ei rajoiteta oikeutta hakea päämenettelyn tultua aloitetuksi maksukyvyttömyysmenettelyn aloittamista siinä jäsenvaltiossa, jossa velallisella on toimipaikka. Päämenettelyn selvittäjä tai muu henkilö, joka kyseisen jäsenvaltion kansallisen lain mukaan on toimivaltainen, voi pyytää sekundäärimenettelyn aloittamista.

(19) Sekundäärimenettelyt voivat paikallisten etujen suojaamisen ohella palvella eri tarkoituksia. Voi esiintyä tapauksia, joissa velallisen omaisuus on liian hankalaa hallinnoida yhtenä kokonaisuutena tai joissa erot asianomaisten oikeusjärjestelmien välillä ovat niin suuria, että aloitusvaltion lain vaikutusten ulottamisesta muihin jäsenvaltioihin, joissa varoja sijaitsee, saattaa aiheutua vaikeuksia. Tämän vuoksi päämenettelyn selvittäjä voi hakea sekundäärimenettelyn aloittamista, jos omaisuuden tehokas hallinnointi sitä vaatii.

– –

(21) Jokaisella velkojalla olisi riippumatta siitä, missä velkojan asuin- tai kotipaikka taikka sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee yhteisössä, oltava oikeus ilmoittaa saatavansa jokaisessa yhteisössä vireillä olevassa velallisen omaisuutta koskevassa maksukyvyttömyysmenettelyssä. – –”

7 Tämän asetuksen 3 artiklan sanamuoto on seuraava:

”1. Sen jäsenvaltion tuomioistuin, jossa velallisella on pääintressien keskus, on toimivaltainen aloittamaan maksukyvyttömyysmenettelyn. Yhteisön ja muun oikeushenkilön pääintressien keskuksen katsotaan sijaitsevan siinä valtiossa, jossa oikeushenkilöllä on sääntömääräinen kotipaikka, jollei muuta näytetä.

2. Jos velallisen pääintressien keskus sijaitsee jäsenvaltiossa, muun jäsenvaltion tuomioistuin on toimivaltainen aloittamaan maksukyvyttömyysmenettelyn vain, jos velallisella on toimipaikka tässä jäsenvaltiossa. Tällaisen menettelyn vaikutukset rajoittuvat viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa sijaitsevaan velallisen omaisuuteen.

3. Jos maksukyvyttömyysmenettely on aloitettu 1 kohdan nojalla, myöhemmin 2 kohdan nojalla aloitettava menettely on sekundäärimenettely. Tällaisen menettelyn on oltava likvidaatiomenettely.

– –”

8 Mainitun asetuksen 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jollei tässä asetuksessa toisin säädetä, maksukyvyttömyysmenettelyyn ja sen vaikutuksiin sovelletaan sen jäsenvaltion lakia, jossa menettely on alkanut, jäljempänä ’menettelyn aloitusvaltio’.

2. Menettelyn aloittamisen edellytykset, menettelyn kulku sekä menettelyn päättäminen määräytyvät menettelyn aloitusvaltion lain mukaan. Sen mukaan määräytyy erityisesti:

– –

h) saatavien ilmoittaminen, todistaminen ja hyväksyminen;

– –”

9 Saman asetuksen 27 artiklan sanamuoto on seuraava:

”Jos jäsenvaltion toimivaltaisen tuomioistuimen aloittama 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu maksukyvyttömyysmenettely tunnustetaan toisessa jäsenvaltiossa (päämenettely), voi 3 artiklan 2 kohdan mukaan toimivaltainen toisen jäsenvaltion tuomioistuin aloittaa sekundäärimenettelyn ilman, että velallisen maksukyvyttömyyttä tutkitaan tässä toisessa valtiossa. – – Menettelyn vaikutukset rajoittuvat siihen velallisen omaisuuteen, joka sijaitsee kyseisessä jäsenvaltiossa.”

10 Asetuksen N:o 1346/2000 31 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jollei tietojen salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu, päämenettelyn ja sekundäärimenettelyn selvittäjillä on keskinäinen tietojenantovelvollisuus. Heidän on viipymättä annettava toisilleen tieto sellaisesta seikasta, jolla voi olla merkitystä toisessa menettelyssä, ja erityisesti siitä, missä vaiheessa saatavien ilmoittaminen ja tutkiminen on, sekä myös menettelyn päättämiseen tähtäävistä toimenpiteistä.

2. Jollei näihin menettelyihin sovellettavista säännöksistä muuta johdu, päämenettelyn ja sekundäärimenettelyn selvittäjien on oltava yhteistyössä keskenään.

– –”

11 Kyseisen asetuksen 39 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Velkojalla, jolla on asuin- tai kotipaikka taikka sääntömääräinen kotipaikka muussa jäsenvaltiossa kuin menettelyn aloitusvaltiossa, mukaan lukien jäsenvaltion veroviranomaiset ja sosiaaliturvaviranomaiset, on oikeus ilmoittaa vaatimuksensa kirjallisesti maksukyvyttömyysmenettelyssä.”

12 Mainitun asetuksen 40 artiklan sanamuoto on seuraava:

”1. Kun maksukyvyttömyysmenettely on alkanut jäsenvaltiossa, sen valtion toimivaltaisen tuomioistuimen tai tämän määräämän selvittäjän on viipymättä toimitettava tästä ilmoitus niille tunnetuille velkojille, joilla on asuinpaikka tai kotipaikka taikka sääntömääräinen kotipaikka toisessa jäsenvaltiossa.

2. Tässä ilmoituksessa, joka on toimitettava erikseen kullekin velkojalle, on mainittava erityisesti määräajat, seuraamukset niiden laiminlyönnistä, se toimielin tai viranomainen, joka ottaa vastaan ilmoitukset saatavista, sekä muut määrätyt toimenpiteet. Siitä on käytävä ilmi myös, onko velkojan ilmoitettava saatava, joka on etuoikeutettu tai jonka vakuutena on esineoikeus.”

13 Saman asetuksen 41 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Velkojan on toimitettava jäljennökset niistä asiakirjoista, jos sellaisia on, jotka ovat todisteena hänen saatavastaan[,] ja ilmoitettava saatavansa laatu, saatavan syntymisen ajankohta ja määrä, vetoaako hän saatavansa osalta etuoikeuteen, esinevakuusoikeuteen tai omistuksenpidätykseen sekä mitä omaisuutta se oikeus koskee, johon hän vetoaa.”

14 Asetuksen 1346/2000 42 artiklan sanamuoto on seuraava:

”1. Edellä 40 artiklassa tarkoitetut ilmoitukset on toimitettava menettelyn aloitusvaltion virallisella kielellä tai jollakin sen virallisista kielistä. Sitä varten on käytettävä lomaketta, jonka otsikkona on ’Kehotus saatavan ilmoittamiseen. Noudatettavat määräajat’ kaikilla Euroopan unionin toimielinten virallisilla kielillä.

2. Velkoja, jolla on asuinpaikka tai kotipaikka taikka sääntömääräinen kotipaikka muussa jäsenvaltiossa kuin menettelyn aloitusvaltiossa, voi toimittaa ilmoituksensa tämän muun valtion virallisella kielellä tai jollakin sen virallisista kielistä. Tällöin saatavaa koskevan ilmoituksen otsikkona on kuitenkin oltava ’Saatavaa koskeva ilmoitus’ menettelyn aloittamisvaltion virallisella kielellä tai jollakin sen virallisista kielistä. Lisäksi velkojalta voidaan vaatia käännös menettelyn aloittamisvaltion virallisella kielellä tai jollakin sen virallisista kielistä.”

Itävallan oikeus

15 Maksukyvyttömyysmenettelystä annetun liittovaltion lain (Bundesgesetz über das Insolvenzverfahren, Insolvenzordnung), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa (jäljempänä IO), 102 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Maksukyvyttömyysmenettelyn velkojien on vaadittava saataviaan maksukyvyttömyysmenettelyssä seuraavien säännösten mukaisesti silloinkin, kun niitä koskeva oikeusriita on vireillä.”

16 IO:n 103 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Ilmoituksessa on esitettävä saatavan määrä ja tosiseikat, joihin se perustuu, sekä vaadittu etuoikeusasema ja todisteet, jotka väitetyn saatavan tueksi voidaan toimittaa.”

17 IO:n 110 §:n 1 momentin sanamuoto on seuraava:

”Velkojat, joiden saatavien oikeellisuus tai etuoikeusasema jää riidanalaiseksi, voivat nostaa kanteen saatavien toteamiseksi, siltä osin kuin riitauttaminen on mahdollista, nostamalla kanteen kaikkia saatavan kiistäneitä tahoja vastaan – –. Kanteessa esitetyt vaatimukset voivat perustua ainoastaan ilmoituksessa ja saatavien todentamista käsittelevässä istunnossa esitettyyn perusteeseen eikä niiden määrä voi ylittää tällöin vaadittua.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

18 Pääasian valittaja, joka vastaa Puolan valtiollisen tieverkon hallinnoinnista, antoi julkisten tarjouskilpailujen tuloksena Alpine Baun tehtäväksi toteuttaa useita tienrakennushankkeita Puolassa. Kyseisiä hankkeita koskevat sopimukset sisälsivät yksityiskohtaisia lausekkeita vahingonkorvauksista, joita toteutuksen myöhästymisestä olisi maksettava.

19 Itävallassa aloitettiin 19.6.2013 Alpine Baun omaisuutta koskeva saneerausmenettely, ja Stephan Riel nimettiin kyseisen yhtiön selvittäjäksi.

20 Menettely muutettiin 4.7.2013 ”konkurssimenettelyksi”. Seuraavana päivänä annettiin Handelsgericht Wienin (Wienin kauppatuomioistuin, Itävalta) päätöksen mukaisesti maksukyvyttömyysmenettelyjen luettelossa tiedoksi, että kyseessä on asetuksessa N:o 1346/2000 tarkoitettu päämenettely.

21 Puolassa aloitettiin Sąd Rejonowy Poznań-Stare Miasto w Poznaniussa (Poznań-Stare Miaston piirioikeus, Puola) Alpine Baun omaisuutta koskeva sekundäärimenettely.

22 Pääasian valittaja ilmoitti saatavia 16.8.2013 ja 22.6.2016 Itävallassa aloitetussa päämenettelyssä sekä 16.5.2014 ja 16.6.2015 Puolassa aloitetussa sekundäärimenettelyssä.

23 Stephan Riel, joka määrättiin selvittäjäksi päämenettelyssä Itävallassa, ja sekundäärimenettelyssä Puolassa määrätty selvittäjä kiistivät suurimman osan näin ilmoitetuista saatavista.

24 Pääasian valittaja nosti 1.4.2015 Puolassa kanteen, jossa vaadittiin 309 663 865 Puolan zlotyn (PLN) (noin 73 898 402 euron) suuruisen saatavan vahvistamista.

25 Pääasian valittaja nosti 31.10.2016 myös Handelsgericht Wienissä kanteen 64 784 879,43 euron suuruisen saatavan vahvistamiseksi ja vaati asetuksen N:o 1215/2012 29 ja 30 artiklan nojalla, että asian käsittely keskeytetään, kunnes saatavien todentamisesta Puolassa vireillä olevassa menettelyssä on annettu lainvoimainen ratkaisu.

26 Handelsgericht Wien hylkäsi pääasian valittajan kanteen 25.7.2017 antamallaan osatuomiolla 265 132,81 euron osalta ottamatta kantaa asian käsittelyn keskeyttämistä koskevaan vaatimukseen.

27 Pääasian valittaja haki tuomioon muutosta Oberlandesgericht Wienissä (Wienin osavaltion ylioikeus, Itävalta) vedoten muun muassa siihen, että Handelsgericht Wien teki menettelyvirheen, kun se kieltäytyi keskeyttämästä asian käsittelyä vastoin asetuksen N:o 1215/2012 29 artiklaa.

28 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy ensinnäkin, kuuluuko sen käsiteltävänä oleva valitus saatavan vahvistamiseksi asetuksen N:o 1215/2012 vai asetuksen N:o 1346/2000 soveltamisalaan.

29 Toiseksi se pohtii, sovelletaanko asetuksessa N:o 1215/2012 säädettyjä vireilläolosääntöjä mahdollisesti analogisesti silloin, kun sovelletaan asetusta N:o 1346/2000.

30 Kolmanneksi se on epävarma niiden vaatimusten ulottuvuudesta, joista asetuksen N:o 1346/2000 41 artiklassa säädetään jäsenvaltioon sijoittautuneiden velkojien saatavia koskevien ilmoitusten sisällön osalta.

31 Oberlandesgericht Wien on täten päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko asetuksen N:o 1215/2012 1 artiklan 2 kohdan b alakohtaa tulkittava siten, että Itävallan oikeuden mukainen kanne saatavan vahvistamiseksi maksukyvyttömyysmenettelyssä koskee [kyseisessä säännöksessä] tarkoitettua maksukyvyttömyyttä eikä se siten kuulu asetuksen aineelliseen soveltamisalaan?

2) (Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi:)

Onko [asetuksen N:o 1215/2012] 29 artiklan 1 kohtaa sovellettava analogisesti asetuksen N:o 1346/2000 soveltamisalaan kuuluviin liitännäismenettelyihin?

3) (Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi tai toiseen kysymykseen vastataan myöntävästi:)

Onko asetuksen N:o 1215/2012 29 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että kyseessä on samojen asianosaisten välillä nostettu samaa asiaa koskeva kanne, jos velkoja – valittaja –, joka on esittänyt Itävallassa vireillä olevassa maksukyvyttömyyttä koskevassa päämenettelyssä ja Puolassa vireillä olevassa maksukyvyttömyyttä koskevassa sekundäärimenettelyssä (olennaisin osin) samansisältöisen vaateen, jonka selvittäjä on kummassakin menettelyssä (pääosin) kiistänyt, nostaa ensin Puolassa sekundäärimenettelyn selvittäjää vastaan ja sen jälkeen Itävallassa päämenettelyn selvittäjää – vastapuoli – vastaan kanteet, joissa vaaditaan toteamaan tietynsuuruisten maksukyvyttömyysvaateiden olemassaolo?

4) Onko asetuksen N:o 1346/2000 41 artiklaa tulkittava siten, että ’saatavan laadun, saatavan syntymisen ajankohdan ja määrän’ ilmoittamista koskeva vaatimus täyttyy, jos velkoja – valittaja –, jonka kotipaikka on jossain muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa menettely on aloitettu, päämenettelyssä – kuten käsiteltävässä asiassa –
   a) ilmoittaa saatavastaan pelkästään sen konkreettisen määrän muttei määritä saatavan syntymisen ajankohtaa (esimerkiksi ’alihankkijayrityksen JSV Slawomir Kubican saatavana tietöiden suorittamisesta’)
   b) ei ilmoita itse ilmoituksessa saatavan syntymisen ajankohtaa, mutta se on johdettavissa saatavaa koskevan ilmoituksen liitteistä (esimerkiksi esitetyssä laskussa olevasta päivämäärästä)?

5) Onko [asetuksen N:o 1346/2000] 41 artiklaa tulkittava siten, ettei se ole esteenä ilmoittajana olevan velkojan, jonka kotipaikka on jossain muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa menettely on aloitettu, kannalta yksittäistapauksessa – esimerkiksi saatavan syntymisen ajankohdan ilmoittamista koskevan vaatimuksen osalta – edullisempien kansallisten säännösten soveltamiselle?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

32 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään lähinnä, onko asetuksen N:o 1215/2012 1 artiklan 2 kohdan b alakohtaa tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kanne, jossa vaaditaan saatavien vahvistamista, jotta ne voidaan ilmoittaa maksukyvyttömyysmenettelyssä, jää kyseisen asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

33 Tältä osin on muistutettava, että asetuksia N:o 1215/2012 ja N:o 1346/2000 on tulkittava siten, että kyseisissä säädöksissä vahvistettujen oikeussääntöjen päällekkäisyydet ja lainaukot vältetään. Kanteet, jotka on asetuksen N:o 1215/2012 1 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaan suljettu viimeksi mainitun asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle siltä osin kuin niissä on kyse ”konkurssi[sta], maksukyvyttömän yrityksen tai muun oikeushenkilön selvitysmenettely[stä], akordi[sta] tai mui[sta] niihin rinnastettavi[sta] menettelyi[stä]”, kuuluvat siis asetuksen N:o 1346/2000 soveltamisalaan. Vastaavasti kanteet, jotka eivät kuulu asetuksen N:o 1346/2000 3 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, kuuluvat asetuksen N:o 1215/2012 soveltamisalaan (tuomio 20.12.2017, Valach ym., C-649/16, EU:C:2017:986, 24 kohta ja tuomio 4.10.2018, Feniks, C-337/17, EU:C:2018:805, 30 kohta).

34 Tästä seuraa, että näiden kummankin asetuksen soveltamisalat ovat selvästi rajatut ja että kanne, joka johtuu välittömästi maksukyvyttömyysmenettelystä ja liittyy siihen läheisesti, ei kuulu asetuksen N:o 1215/2012 vaan asetuksen N:o 1346/2000 soveltamisalaan (tuomio 14.11.2018, Wiemer & Trachte, C-296/17, EU:C:2018:902, 31 kohta).

35 Tässä yhteydessä unionin tuomioistuin on ottanut huomioon sen, että ne erityyppiset kanteet, joista sen käsiteltäviksi saatetuissa asioissa on ollut kyse, on nostettu maksukyvyttömyysmenettelyn yhteydessä. Lisäksi se on ennen kaikkea pyrkinyt joka kerta määrittämään, perustuuko kyseessä oleva

kanne maksukyvyttömyysmenettelyihin sovellettavaan oikeuteen vai muihin sääntöihin (tuomio 4.9.2014, Nickel & Goeldner Spedition, C-157/13, EU:C:2014:2145, 26 kohta ja tuomio 4.12.2014, H, C-295/13, EU:C:2014:2410, 18 kohta).

36 Erityisesti on todettava, että määräävä tekijä, jonka unionin tuomioistuin on ottanut huomioon yksilöidäkseen alan, johon kanne kuuluu, on viimeksi mainitun oikeudellinen perusta. Tämän lähestymistavan mukaan on selvitettävä, saako kanteen perustana oleva oikeus tai velvoite alkunsa siviili- ja kauppaoikeuden yhteisistä säännöistä vai maksukyvyttömyysmenettelyille tunnusomaisista poikkeussäännöistä (tuomio 4.9.2014, Nickel & Goeldner Spedition, C-157/13, EU:C:2014:2145, 27 kohta; tuomio 11.6.2015, Comité d'entreprise de Nortel Networks ym., C-649/13, EU:C:2015:384, 28 kohta; tuomio 9.11.2017, Tünkers France ja Tünkers Maschinenbau, C-641/16, EU:C:2017:847, 22 kohta ja tuomio 20.12.2017, Valach ym., C-649/16, EU:C:2017:986, 29 kohta).

37 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, että sen lisäksi, että pääasian valittajan nostama IO:n 110 §:ssä tarkoitettu saatavien vahvistamista koskeva kanne kuuluu Itävallan maksukyvyttömyyslainsäädännön alaan, tämän säännöksen sanamuodosta seuraa, että tämä kanne on tarkoitettu maksukyvyttömyysmenettelyyn osallistuvien velkojien nostettavaksi tällaisessa menettelyssä, mikäli kyseisten velkojien ilmoittamien saatavien oikeellisuus tai etuoikeusasema riitautetaan.

38 Näin ollen on niin, että kun otetaan huomioon nämä ominaispiirteet, IO:n 110 §:ssä tarkoitettu saatavien vahvistamista koskeva kanne johtuu välittömästi maksukyvyttömyysmenettelystä ja liittyy siihen läheisesti sekä perustuu maksukyvyttömyysmenettelyjä koskevaan oikeuteen.

39 Mainittu kanne ei näin ollen kuulu asetuksen N:o 1215/2012 vaan asetuksen N:o 1346/2000 soveltamisalaan.

40 Näin ollen ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1215/2012 1 artiklan 2 kohdan b alakohtaa on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kanne, jossa vaaditaan saatavien vahvistamista, jotta ne voidaan ilmoittaa maksukyvyttömyysmenettelyssä, jää kyseisen asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

Toinen kysymys

41 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään, jonka se esittää ainoastaan siltä varalta, että ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, lähinnä, onko asetuksen N:o 1215/2012 29 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että sitä sovelletaan analogisesti pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen kanteeseen, joka jää kyseisen asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle mutta joka kuuluu asetuksen N:o 1346/2000 soveltamisalaan.

42 Aluksi on muistutettava, että asetuksen N:o 1215/2012 29 artiklan 1 kohdalla, jonka mukaan on niin, että jos eri jäsenvaltioiden tuomioistuimissa nostetaan samojen asianosaisten välillä samaa asiaa koskevia kanteita, muiden tuomioistuinten kuin sen, jossa kanne on ensin nostettu, on omasta aloitteestaan keskeytettävä asian käsittely, kunnes on todettu, että tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, on toimivaltainen, pyritään välttämään se, ettei kyseisiin kanteisiin annettaisi ristiriitaisia ratkaisuja.

43 On myös todettava, että koska unionin lainsäätäjä on nimenomaisesti jättänyt tietyt asiat asetuksen N:o 1215/2012 soveltamisalan ulkopuolelle, kyseisen asetuksen säännöksiä, mukaan lukien luonteeltaan puhtaasti menettelylliset säännökset, ei sovelleta analogisesti näihin asioihin.

44 Lisäksi tällainen soveltaminen olisi asetuksen N:o 1346/2000 järjestelmän vastaista, ja sillä vaarannettaisiin näin ollen asetuksen säännösten tehokas vaikutus erityisesti siksi, että kyseisen asetuksen 3 ja 27 artiklan – luettuina yhdessä sen johdanto-osan 12, 18 ja 19 perustelukappaleen valossa – mukaan maksukyvyttömyyttä koskevia sekundäärimenettelyjä voidaan aloittaa samanaikaisesti päämenettelyn kanssa, mitä asetuksen N:o 1215/2012 29 artiklan 1 kohdassa ei sallita.

45 Lisäksi asetuksen N:o 1346/2000 järjestelmästä on todettava, kuten komissio on kirjallisissa huomautuksissaan todennut, että sen 31 artiklalla voidaan välttää ristiriitaisten ratkaisujen vaara, sillä siinä vahvistetaan tietojenantoa ja yhteistyötä koskevat säännöt rinnakkaisissa maksukyvyttömyysmenettelyissä.

46 Toiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että asetuksen N:o 1215/2012 29 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että sitä ei sovelleta edes analogisesti pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen kanteeseen, joka jää kyseisen asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle mutta joka kuuluu asetuksen N:o 1346/2000 soveltamisalaan.

Kolmas kysymys

47 Koska kolmas kysymys on esitetty ainoastaan siltä varalta, että ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi tai toiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, siihen ei ole tarpeen vastata.

Neljäs ja viides kysymys

48 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee neljännellä ja viidennellä kysymyksellään, jotka on käsiteltävä yhdessä, lähinnä, onko asetuksen N:o 1346/2000 41 artiklaa tulkittava siten, että velkoja voi maksukyvyttömyysmenettelyssä ilmoittaa saatavan ilmoittamatta muodollisesti sen syntymisen ajankohtaa, kun sen jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa kyseinen menettely aloitettiin, sallitaan tämä ja kun tämä ajankohta voidaan päätellä kyseisessä 41 artiklassa tarkoitetuista saatavan todisteena olevista asiakirjoista.

49 Asetuksen N:o 1346/2000 johdanto-osan 2 ja 8 perustelukappaleesta ilmenee, että asetuksen tarkoituksena on mahdollistaa rajat ylittävien maksukyvyttömyysmenettelyjen tehokas ja tehollinen toiminta sekä parantaa ja nopeuttaa niitä.

50 Kuten kyseisen asetuksen johdanto-osan 21 perustelukappaleesta ja sen 39 artiklasta ilmenee, asetuksella pyritään erityisesti turvaamaan velkojien yhdenvertainen kohtelu unionissa ja helpottamaan niiden oikeuksien käyttämistä.

51 Asetuksen N:o 1346/2000 4 artiklan 2 kohdan h alakohdassa vahvistetaan periaate, jonka mukaan saatavien ilmoittamista, todistamista ja hyväksymistä koskevat säännöt määräytyvät sen jäsenvaltion lainsäädännön perusteella, jossa maksukyvyttömyysmenettely on aloitettu. Kyseisen asetuksen IV lukuun, jonka otsikko on ”Tietojen antaminen velkojille ja saatavien ilmoittaminen”, kuuluvassa 41 artiklassa säädetään kuitenkin tietyistä saatavaa koskevan ilmoituksen sisältövaatimuksista, joita on julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksensa 59 ja 72 kohdassa toteaman tavoin pidettävä saatavaa koskevan ilmoituksen enimmäisvaatimuksina, joita kansallisessa lainsäädännössä voidaan asettaa velkojille, joiden tavanomainen asuinpaikka, kotipaikka taikka sääntömääräinen kotipaikka sijaitsee muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa maksukyvyttömyysmenettely aloitettiin.

52 Näihin vaatimuksiin kuuluu kyseisen 41 artiklan mukaan muun muassa se, että velkoja toimittaa jäljennökset niistä asiakirjoista, jos sellaisia on, jotka ovat todisteena hänen saatavastaan, sekä ilmoittaa saatavan syntymisen ajankohdan.

53 Lisäksi on muistutettava, kuten tämän tuomion 51 kohdassa on todettu, että saatavien todistamista ja hyväksymistä koskevat säännöt määräytyvät asetuksen N:o 1346/2000 4 artiklan 2 kohdan h alakohdassa ilmaistun periaatteen mukaisesti edelleen sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jossa maksukyvyttömyysmenettely aloitettiin.

54 Edellä esitetystä seuraa, ettei asetuksen N:o 1346/2000 41 artiklaa pidä tulkita siten, ettei saatavan ilmoittaminen ole mahdollista siitä syystä, että kyseessä olevaa saatavaa koskeva ilmoitus ei sisällä jotakin kyseisessä 41 artiklassa säädetyistä tiedoista, kun sen jäsenvaltion, jossa maksukyvyttömyysmenettely aloitettiin, lainsäädännössä ei edellytetä tämän tiedon mainitsemista ja kun tämä tieto voidaan ilman erityisiä vaikeuksia päätellä mainitussa 41 artiklassa tarkoitetuista saatavan todisteena olevista asiakirjoista, minkä arvioiminen kuuluu saatavien todentamisesta vastaavalle toimivaltaiselle elimelle.

55 Neljänteen ja viidenteen kysymykseen on täten vastattava, että asetuksen N:o 1346/2000 41 artiklaa on tulkittava siten, että velkoja voi maksukyvyttömyysmenettelyssä ilmoittaa saatavan ilmoittamatta muodollisesti sen syntymisen ajankohtaa, kun sen jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa kyseinen menettely aloitettiin, ei aseteta velvollisuutta ilmoittaa tätä ajankohtaa ja kun tämä ajankohta voidaan ilman erityisiä vaikeuksia päätellä kyseisessä 41 artiklassa tarkoitetuista saatavan todisteena olevista asiakirjoista, minkä arvioiminen kuuluu saatavien todentamisesta vastaavalle toimivaltaiselle elimelle.

Oikeudenkäyntikulut

56 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012 1 artiklan 2 kohdan b alakohtaa on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kanne, jossa vaaditaan saatavien vahvistamista, jotta ne voidaan ilmoittaa maksukyvyttömyysmenettelyssä, jää kyseisen asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle.**

2) **Asetuksen N:o 1215/2012 29 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että sitä ei sovelleta edes analogisesti pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen kanteeseen, joka jää kyseisen asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle mutta joka kuuluu asetuksen N:o 1346/2000 soveltamisalaan.**

3) **Maksukyvyttömyysmenettelyistä 29.5.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1346/2000 41 artiklaa on tulkittava siten, että velkoja voi maksukyvyttömyysmenettelyssä ilmoittaa saatavan ilmoittamatta muodollisesti sen syntymisen ajankohtaa, kun sen jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa kyseinen menettely aloitettiin, ei aseteta velvollisuutta ilmoittaa tätä ajankohtaa ja kun tämä ajankohta voidaan ilman erityisiä vaikeuksia päätellä kyseisessä 41 artiklassa tarkoitetuista saatavan todisteena olevista asiakirjoista, minkä arvioiminen kuuluu saatavien todentamisesta vastaavalle toimivaltaiselle elimelle.**

Allekirjoitukset